

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/19/2018
Identifikačné číslo spisu: 5115214563
Dátum vydania rozhodnutia: 25.04.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Ján Gandžala
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:5115214563.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu W.. I. B., trvalým pobytom v J., zastúpeného spoločnosťou: Advokátska kancelária JUDr. Chlapík, s.r.o., so sídlom v Žiline, Sládkovičova 167/13, IČO: 47 232 072, proti žalovanému Urbariát pasienkové a lesné spoločenstvo Vranie, so sídlom v Žiline - Vranie 136, IČO: 42 223 253, zastúpenému spoločnosťou Advokátska kancelária JUDr. Halagan, s.r.o., so sídlom v Žiline, Framborská 253/21, IČO: 50 626 329, o náhradu škody, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 40C/244/2015, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 31. mája 2017 sp. zn. 6Co/56/2017, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline z 31. mája 2017 sp. zn. 6Co/56/2017 z r u š u j e a vec tomuto súdu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1.1. Okresný súd Žilina (ďalej len „súd prvej inštancie“ event. „prvoinštančný súd“) medzitýmnym rozsudkom z 24. mája 2016 č.k. 40C/244/2015-67 rozhodol, že základ nároku žalobcu proti žalovanému na náhradu škody vyťažením drevnej hmoty je opodstatnený.

1.2. V úvode odôvodnenia rozhodnutia prvoinštančný súd konštatoval, že žalobou doručenu 11. mája 2015 v spojení s jeho uznesením zo 4. mája 2016 č.k. 40C/244/2015-60 (ktorým bola pripustená zmena žaloby) sa žalobca domáhal, aby súd uložil žalovanému povinnosť zaplatiť mu sumu 678,76 Eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5,25 % ročne zo žalovanej sumy od 1. apríla 2014 do zaplatenia a náhrady 346,- Eur, z titulu náhrady škody. Žalobu odôvodnil tým, že je podielovým spoluvlastníkom v podiele 1/2-ice pozemku T. parc. č. XXXX/X - trvalé trávne porasty o výmere XXX m², nachádzajúceho sa v kat. úz. E., zapísaného na LV č. XXX kat. úz. E., pre obec X., okres X.. Predmetný pozemok je časťou lesného porastu č. XXXb, ktorý s ďalšou lesnou pôdou užíva žalovaný. Začiatkom roka 2014 uskutočnil žalovaný so súhlasom odborného hospodára výrub stromov aj na jeho pozemku. Po zistení tejto skutočnosti realizoval rokovania so zástupcami žalovaného o náhrade škody, ktoré však boli bezvýsledné. Po spochybnení hranice pozemku na spoločnom rokovaní dňa 17. októbra 2014 za prítomnosti W. A. T. bolo dohodnuté vytýčenie hraníc pozemku s tým, že žalovaný zaujme stanovisko na výbore spoločenstva dňa 25. októbra 2014. Vzhľadom na pasivitu žalovaného preto požiadal sám o vypracovanie nového geometrického plánu, ktorý vypracoval W. A. T. pod č. 032/2014

zo dňa 08. októbra 2014 s jeho úradným overením dňa 26. novembra 2014 pod č. 2113/2014.

1.3. Prvoinštančný súd konštatoval, že dospel k záveru, že pre vedenie konania bude účelné, ak najskôr rozhodne o základe uplatňovaného nároku žalobcu, ktorý považuje za daný. V tejto súvislosti následne uviedol, že bolo preukázané vlastnícke právo žalobcu k predmetnému pozemku vo výške spoluvlastníckeho pomeru 1/2. Vlastník pozemku je aj vlastníkom porastov ako jeho súčasťou. Pre žalovaného, aj keď obhospodarovateľa pozemku, v danom prípade išlo o cudziu vec. Z obsahu vlastníckeho práva jednoznačne vyplýva, že úžitková hodnota predmetu vlastníctva patrí vlastníčkovi. Prípadná nájomná zmluva (ktorá v danom prípade nebola uzatvorená), by sama o sebe umožnila len užívať pozemok vo vlastníctve žalobcu v súvislosti s obhospodarovaním lesného porastu, ale žalovanému by nezakladala žiaden právny nárok na vyťaženie drevnú hmotu v prípade kalamity. Porasty nachádzajúce sa na pozemku vo vlastníctve žalobcu sú pre žalovaného cudzou vecou. Nie je vylúčené, že vzhľadom na špecifickosť hospodárenia na lesných pozemkoch, ktorá je regulovaná zákonom, by táto otázka bola súčasťou prípadne aj nájomnej zmluvy alebo inej dohody. Pretože predmetný pozemok nepatrí do spoločnej nehnuteľnosti pozemkového spoločenstva, práve z titulu vlastníckeho práva žalobcu k nej a rešpektovaním tohto práva bolo povinnosťou žalovaného informovať žalobcu o kalamitnej ťažbe v tomto lesnom poraste a s odôvodnením svojho postavenia obhospodarovateľa tohto lesného porastu predložiť návrh na uzatvorenie dohody o vykonaní ťažby aj na pozemku žalobcu s uvedením predpokladaného rozsahu ťažby na tomto pozemku, výdavkoch s ňou súvisiacich a výťažku za predaj drevnnej hmoty a pripadajúcej výšky výťažku pre žalobcu, či už v peniazoch alebo protihodnoty v drevnnej hmote. Ak by sa v tomto smere nedohodli, žalovaný nemal právny dôvod vykonať kalamitnú ťažbu na jeho pozemku. Týmto spôsobom by si bol obhospodarovateľ splnil aj prevenčnú povinnosť ohľadom vzniku škody v lesnom poraste. Kolízia medzi obhospodarovateľom lesa (žalovaným) a zákonnými povinnosťami z toho pre neho vyplývajúcimi, a vlastníckym právom žalobcu k porastom ako súčasťou pozemku jednoznačne vyznieva v prospech vlastníka pozemku. Žalovaný nakladal s vecou, prisvojil si vec (drevnú hmotu), ktorá mu nepatrí, čím spôsobil na majetku žalobcu škodu. Konaním žalovaného preto boli naplnené všetky kvalifikačné znaky zodpovednosti za škodu podľa ustanovenia § 420 Občianskeho zákonníka.

2.1. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 31. mája 2017 sp. zn. 6Co/56/2017 na základe odvolania žalovaného medzitýmny rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (prvý výrok) a zároveň vo výroku rozhodnutia konštatoval, že o trovách odvolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie v rozsudku, ktorým rozhodne o celom uplatňovanom nároku (druhý výrok).

2.2. V odôvodnení rozhodnutia odvolací súd konštatoval, že sa nestotožnil s tvrdením prvoinštančného súdu, že nájomná zmluva by sama osebe len umožnila žalovanému užívať pozemok vo vlastníctve žalobcu, v súvislosti s obhospodarovaním lesného porastu, ktorého je pozemok žalobcu súčasťou, no nezakladala by žalovanému žiaden právny nárok na vyťaženie drevnú hmotu v prípade kalamity. Ďalej uviedol, že neobstojí ani argumentácia žalovaného, že nehnuteľnosť, ktorej je žalobca spoluvlastníkom, je súčasťou dielca č. XXXb, ktorý je spoločnou vecou. Ustanovenie § 39 zákona o lesoch totiž definíciu dielca upravuje „len na účely hospodárskej úpravy lesov.“ Žalovaný nemôže ignorovať práva žalobcu ako vlastníka predmetnej nehnuteľnosti. Aj v prípade, že nehnuteľnosť patriaca žalobcovi je súčasťou dielca XXXb, žalovaný je oprávnený túto nehnuteľnosť užívať len ak má na to právny titul (t.j. nájomnú zmluvu uzavretú s jej vlastníkom, prípadne jeho právnym predchodcom; alebo ak by mu vznikol k tejto nehnuteľnosti zákonný nájom). Žalovaný v tomto smere neunesol v spore dôkazné bremeno, nakoľko nepreukázal existenciu nájomného vzťahu k nehnuteľnosti (spolu)vlastnícky patriacej žalobcovi. Rovnako neobstojí ani tvrdenie žalovaného o minoritnom spoluvlastníckom podiele žalobcu k dielcu obhospodarovaným žalovaným s poukazom na ustanovenie § 139 ods. 2 Občianskeho zákonníka s tým, že o hospodárení so spoločnou vecou sa dohodli majoritní spoluvlastníci predmetného dielca. V tomto smere odvolací súd poukázal na judikatúru, z ktorej vyplýva, že pokiaľ zákon ustanovuje, že o hospodárení so spoločnou vecou rozhodujú spoluvlastníci väčšinou počítanou podľa veľkosti ich spoluvlastníckych podielov, potom z toho vyplýva, že nerozhoduje len väčšina bez toho, aby menšinovému spoluvlastníkovi bola daná akákoľvek možnosť, aby sa pre otázku týkajúcu sa hospodárenia so spoločnou vecou mohol tiež rozhodnúť, či sa k nej vyjadrí. Ak by menšinovému spoluvlastníkovi vôbec nebola daná možnosť vyjadriť sa k zamýšľanej zmene o hospodárení so spoločnou vecou, potom aj za situácie, kedy s takou zmenou súhlasí väčšina spoluvlastníkov počítaná

podľa veľkosti podielov, nejde o rozhodnutie väčšiny v zmysle ustanovenia § 139 ods. 2 Občianskeho zákonníka. V takom prípade ide z hľadiska hospodárenia spoluvlastníkov so spoločnou vecou o neplatný právny úkon (napr. rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 27Cdo/4178/2009, vychádzajúce z rovnakej právnej úpravy).

2.3. Ďalej odvolací súd konštatoval, že predmetom sporu je náhrada škody za vyrúbaný lesný porast (stromy), ktorých vlastníkom bol žalobca a ktoré si po výrube žalovaný prisvojil a žalobcovi ani nezaplatil za ňu primeranú finančnú náhradu. Žalovaný preto zodpovedá žalobcovi za škodu, ktorú mu protiprávnym konaním (prisvojením si drevnej hmoty) spôsobil. V danom prípade teda prvoinštančný súd správne konštatoval naplnenie všetkých atribútov zodpovednosti žalovaného za škodu upravenú v ustanovení § 420 Občianskeho zákonníka. Pokiaľ však prvoinštančný súd aplikoval aj ustanovenie § 35 zákona 326/2005 Z.z. o lesoch, tento jeho postup vyhodnotil ako nesprávny. V danom prípade sa totiž nejedná o náhradu za obmedzenie vlastníckych práv žalobcu vyňatím, obmedzením využívania alebo osobitným režimom hospodárenia, ktorý predpokladá administratívne rozhodnutie orgánu štátnej správy lesného hospodárstva podľa § 7 ods. 1 a 2 o lesoch za podmienok stanovených v § 5 a § 35 zákona o lesoch. Odvolací súd ďalej uviedol, že neobstojí ani argumentácia žalovaného, že v danom prípade si žalobca mohol svoj nárok voči nemu uplatniť z titulu ušlého nájomného ako nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia. Predmetom občianskeho súdneho konania je v konaní uplatnený nárok (procesný nárok), ktorý vymedzuje žalobca, a to nielen určením predmetu, teda žalobného petitu, ale i určením rozhodujúcich skutočností, o ktoré svoje tvrdené právo opiera. Žalobca svoj nárok vymedzil v žalobe ako nárok na náhradu škody, ktorá mu vznikla na základe vyrúbania lesného porastu žalovaným na pozemku, ktorého je vlastníkom. Žalovaný teda odstránil z pozemku žalobcu drevnú hmotu, ktorá mu nepatrí a neposkytol žalobcovi za ňu ani adekvátnu finančnú náhradu. Žalobca sa teda v žalobe nedomáha voči žalovanému nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia z titulu užívania pozemku žalovaným bez právneho dôvodu (ktorej skutočnosti si je žalovaný zrejme vzhľadom na jeho argumentáciu uvádzanú v priebehu tohto konania aj vedomý). Zároveň odvolací súd poukázal na to, že z obsahu spisového materiálu vyplýva, že okrem náhrady škody za vyrúbaný lesný porast si žalobca uplatnil aj náhrady nákladov spojených s uplatňovaním jeho nároku vo výške 346,00 Eur (náklady za vypracovanie geometrického plánu geodetom W. T. v sume 304,00 Eur, zakúpenie kolkov pre správu katastra v sume 27,00 Eur a 15,00 Eur za posudok znalca W.. N.). Tento nárok opomenul súd prvej inštancie vo svojom rozsudku právne kvalifikovať. Túto jeho nedôslednosť odstránil odvolací súd vo svojom rozhodnutí, pretože rozhodnutie súdu prvej a druhej inštancie tvorí jeden celok. V danom prípade sa jedná o nárok, ktorý žalobcovi prináleží v zmysle ustanovenia § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka.

2.4. V závere odôvodnenia rozhodnutia vo veci samej odvolací súd konštatoval, že súd prvej inštancie vykonal dokazovanie náležitým spôsobom a v potrebnom rozsahu, spôsobom plne zodpovedajúcim kontradiktórnosti sporového konania, umožnil stranám sporu realizáciu ich procesných práv a nadväzne zákonným spôsobom vyhodnotil tak procesnú aktivitu strán, ako aj základ pre rozhodnutie vo veci medzitýmnym rozsudkom. Odvolacie dôvody žalovaného odvolací súd vyhodnotil ako neopodstatnené, pričom zároveň nezistil ani nedostatky v postupe prvoinštančného súdu, na ktoré odvolací súd prihlíada z úradnej povinnosti. Súd prvej inštancie po vykonaní a vyhodnotení dokazovania zákonným spôsobom a v potrebnom rozsahu vydal vecne správne rozhodnutie, ktoré zodpovedajúcim spôsobom v zmysle v tom čase účinného ustanovenia § 157 ods. 2 Občianskeho úvodného poriadku aj správne a presvedčivo odôvodnil. V dôsledku toho medzitýmný rozsudok prvoinštančného súdu ako vecne správny potvrdil.

3.1. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, v ktorom žiadal, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie

3.2. Prípustnosť dovolania odôvodnil poukazom na ustanovenie § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“).

3.3. V odôvodnení dovolania uviedol, že predmetný lesný porast - dielec č. XXXb, ktorého súčasťou je aj predmetný pozemok (T. parc. č. XXXX/X - trvalé trávne porasty o výmere XXX m², nachádzajúci sa v kat. úz. E., zapísaný na LV č. XXX kat. úz. E.), ktorého podielovým spoluvlastníkom v podiele 1/2-ice je žalobca, obhospodaruje už od roku 1992 do súčasnosti, čo je zdokumentované v B. Ako obhospodarovateľ lesa musí zabezpečiť hospodárenie s lesom tak, ako mu to ukladá príslušný zákon (od 1. septembra 2005 je to zákon č. 326/2005 Z.z. o lesoch v znení neskorších predpisov). V zmysle uvedeného zákona žalobca nemôže reálne svoj pozemok lesnícky obhospodarovať, pretože mu to zákon

neumožňuje. Je podstatný rozdiel obhospodarovania poľnohospodárskych a lesných pozemkov, pretože kým pri obhospodarovaní poľnohospodárskych pozemkov štát do ich obhospodarovania (užívania) vôbec nezasahuje, tak pri lesných pozemkoch štát obhospodarovateľa (užívateľa) lesných pozemkov „diriguje“, ako ich má obhospodarovať (užívať), a to najmä cez programy starostlivosti o lesy, ktorých dodržiavanie je štátom kontrolované a v prípade neplnenia aj sankcionované. Tieto zákonné opatrenia majú za cieľ zosúladiť nielen záujmy vlastníkov a obhospodarovateľov, ale aj verejný záujem smerujúci k naplneniu cieľov trvalo udržateľného hospodárenia v lesoch a naplnenia ostatných celospoločenských funkcií lesa. Ak aj pôvodný vlastník predmetného pozemku v roku 1992 mu nejakým verbálnym spôsobom neprenajal predmetný pozemok, tak povinnosť obhospodarovania (užívania) tohto pozemku mu vznikla zo zákona. Úžitok (vyťažené drevo) zo zákona obhospodarovaneho (užívaného) pozemku patrí vlastníkovi pozemku, a ak ho on (žalovaný) vyťažil v súlade so zákonom, nemôžu byť naplnené zákonom stanovené podmienky jeho zodpovednosti za škodu podľa ustanovenia § 420 Občianskeho zákonníka, ale tým, že si úžitok (vyťažené drevo) prisvojil, ide nanajvyš o bezdôvodné obohatenie na jeho strane.

4. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu namietal, že dovolateľ si zamieňa, resp. stotožňuje prípustnosť dovolania s dôvodmi na podanie dovolania. Pokiaľ opiera prípustnosť dovolania o ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je potrebné, aby uviedol rozhodnutia dovolacieho súdu, z ktorých je zrejme, že odvolací súd sa pri riešení právnej otázky odklonil od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, čo však neurobil. Keďže uplatnil prípustnosť dovolania alternatívne aj podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP z dôvodu, že predmetná právna otázka nebola doteraz v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne, je zrejme, že nemá žiadnu vedomosť o tom, či predmetná právna otázka bolo alebo nebolo riešená v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu a prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ a § 421 ods. 1 písm. b/ CSP vymedzil len formálne, opisom zákonného znenia uvedených ustanovení. Dovolateľ teda neuviedol, ktoré právne posúdenie vecí pokladá za nesprávne, a v čom spočíva jeho nesprávnosť. Ak neuviedol dôvody dovolania podľa ustanovenia § 432 CSP, dovolací súd nemá možnosť preskúmať, či dovolací dôvod umožňuje vysloviť prípustnosť dovolania. Vzhľadom na uvedené skutočnosti navrhol, aby dovolací súd dovolanie žalovaného odmietol a jemu priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

5. Dovolateľ v písomnom vyjadrení k vyjadreniu žalobcu k jeho dovolaniu uviedol, že v dovolaní dostatočne vymedzil právnu otázku riešenú odvolacím súdom, a to, že v danom prípade aj keď by išlo o užívanie cudzej veci bez právneho dôvodu, išlo by o plnenie bez právneho dôvodu ako jednej zo skutkových podstát bezdôvodného obohatenia, čo vylučuje aplikáciu inštitútu náhrady škody. Zároveň uviedol, že v dovolaní poukázal na rozsudky Najvyššieho súdu Českej republiky a preto prípustnosť dovolania odôvodnil alternatívne poukazom na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a/ i § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ event. „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok - ďalej len „CSP“) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je prípustné a dôvodné, a preto dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

7. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012, ktoré sú aktuálne aj za súčasnej procesnoprávnej úpravy).

8. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na príslušnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 357/2015, 4 Cdo 1176/2015, 5 Cdo 255/2014, 8 Cdo 400/2015). Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých sa môže táto výnimka uplatniť, nemožno v žiadnom prípade interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 319/2013, 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013, 3 Cdo 208/2014). Narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím) musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti - to platí o všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch. Ak by dovolací súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 172/03).

9. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú špecifikované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP.

10. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa v dovolaní uviesť, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a náležitým spôsobom označiť dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

11. Pokiaľ dovolateľ prípustnosť dovolania odôvodnil (i) poukazom na ustanovenie § 420 písm. f/ CSP, z ktorého vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, tak v tejto súvislosti dovolací súd uvádza, že dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP). V tomto prípade však dovolateľ uviedol len uvedené ustanovenie (§ 420 písm. f/ CSP) a v súvislosti s týmto dovolacím dôvodom neuviedol absolútne žiadne dôvody ani argumenty, teda dovolací súd konštatuje, že z jeho strany de facto nedošlo k uplatneniu tohto dovolacieho dôvodu.

12. Aby na základe dovolania podaného v zmysle § 421 ods. 1 CSP mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP.

13. Ak nemá dovolanie, prípustnosť ktorého strana sporu vyvodzuje z ustanovenia § 421 ods. 1 CSP vykazovať nedostatky, ktoré by v konečnom dôsledku viedli k znemožneniu meritórnemu dovolaciemu

prieskumu a odmietnutiu dovolania podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa v dovolaní vysvetliť, o ktorú z možností uvedených v ustanoveniach v § 421 ods. 1 písm. a/ až c/ CSP ide, teda z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 206/2017, 1 Cdo 203/2016, 3 Cdo 235/2016, 4 Cdo 89/2017, 7 Cdo 20/2017, 8 Cdo 186/2016).

14. V danom prípade dovolateľ vymedzil prípustnosť dovolania poukazom na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi ešte nebola vyriešená.

15. Pre všetky procesné situácie, v ktorých § 421 ods. 1 CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku v dovolaní zadefinuje a špecifikuje. Otázkou relevantnou z hľadiska § 421 ods. 1 CSP môže byť pritom len otázka právna (teda v žiadnom prípade nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

16. Právnou úpravou dovolania v Civilnom sporovom poriadku sa sleduje náprava nesprávností v individuálnom spore dovolateľa, ale tiež dosiahnutie cieľov významných z hľadiska celkového rozhodovania všeobecných súdov Slovenskej republiky. Ustanovením § 421 ods. 1 písm. a/ CSP sa takto sleduje zámer minimalizovať nežiaduce odklony rozhodnutí odvolacích súdov od rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, a tým prispieť k ich jednotnému rozhodovaniu. Účelom ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP je dosiahnuť vyriešenie dosiaľ ešte nevyriešenej právnej otázky a prispieť k vytvoreniu ustálenej rozhodovacej praxe. Ustanovenie § 421 ods. 1 písm. c/ CSP má za cieľ dosiahnutie jednoty v rozhodovaní odvolacích senátov.

17. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 CSP má tiež osobitný význam korelačný vzťah medzi „právnou otázkou“ a „rozhodovacou praxou odvolacieho súdu“. Najvyšší súd už v niektorých rozhodnutiach uviedol, že „ustálenú rozhodovaciu prax odvolacieho súdu vyjadrujú predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali“ (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 6/2017, 3 Cdo 158/2017, 4 Cdo 95/2017, 5 Cdo 87/2017, 6 Cdo 21/2017 a tiež 6 Cdo 129/2017).

18. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej odvolací súd už určitú právnu otázku vyriešil, rozhodovanie jeho senátov sa ustálilo na zvolenom riešení tejto otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu“. Najvyšší súd k tomu v rozhodnutí sp. zn. 3 Cdo 6/2017 (podobne tiež napríklad v rozhodnutiach sp. zn. 2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 235/2016, 4 Cdo 95/2017 a 7 Cdo 140/2017) uviedol, že „v dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, c/ uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená“.

19. Otázkou relevantnou v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP je právna otázka, ktorá ešte nebola riešená odvolacími senátmi najvyššieho súdu, takže vo vzťahu k nej sa ani nemohla vytvoriť a

ustáliť rozhodovacia prax dovolacieho súdu. Ak procesná strana vyvodzuje prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia, musí: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ podať svoje vysvetlenie, ako mala byť táto otázka správne riešená.

20. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c/ CSP je relevantná právna otázka, pri riešení ktorej sa v rozhodovacej praxi vyskytla nejednotnosť navonok prejavená v prijatí odlišných právnych názorov; ide o otázku, ktorú už dovolací súd riešil, v jej riešení dovolacími senátmi sa ale prezentuje nejednotnosť brániaca vytvoreniu ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. V prípade, že dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia, je jeho (procesnou) povinnosťou: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ označením konkrétnych (odlišných, napríklad aj navzájom si protirečiacich) rozhodnutí dovolacieho súdu doložiť, že predmetná právna otázka je dovolacím súdom skutočne rozhodovaná rozdielne. V rozhodnutí sp. zn. 8 Cdo 78/2017 najvyšší súd doslovne uviedol, že v takom prípade je dovolateľ „povinný dovolací dôvod vymedziť označením rozhodnutí dovolacieho súdu, v ktorých dovolací súd o danej právnej otázke rozhodoval rozdielne (zaujal iné právne závery)“.

21. V tomto prípade dovolateľ prípustnosť podaného dovolania vyvodil z ustanovení § 421 ods. 1 písm. a/ a § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP však riadne nešpecifikoval v zmysle požiadaviek uvedených v odseku 18 tohto odôvodnenia. Pokiaľ poukazoval na konkrétne rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky, tak v tejto súvislosti dovolací súd uvádza, že síce ide o rozhodnutia najvyššej súdnej autority, ale cudzieho štátu a preto ich nemožno zahrnúť do rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

22. Z obsahu dovolania (čl. 11 ods. 1 Základných princípov Civilného sporového poriadku) však možno konštatovať, že dovolateľ prípustnosť dovolania vyvedeného z ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b/ CSP odôvodnil dostatočným spôsobom (v súlade s požiadavkami uvedenými v odseku 19 tohto odôvodnenia), pretože z obsahu dovolania možno vyvodiť právnu otázku riešenú odvolacím súdom a spôsob, akým ju riešil odvolací súd, a tiež, ako by táto právne otázka mala byť podľa neho riešená. V podstate ide o otázku, či v prípade obhospodarovateľa, ktorý v súlade s osobitným zákonom (zák. č. 326/2005 Z.z. o lesoch) odborne obhospodaruje les, ktorého súčasťou je aj pozemok vo vlastníctve fyzických osôb, s ktorými nemá aktuálne uzatvorený žiadny právny vzťah, v prípade ak na odborne obhospodarovanom lesnom pozemku prevedie v dôsledku kôrovcevej kalamity na základe povolenia alebo odsúhlasenia odbornou autoritou ťažbu dreva a alikvôtnu časť vyťaženej drevnej hmoty alebo finančného výťažku z nej následne neposkytne vlastníkom pozemku, ktorý je súčasťou obhospodarovaného lesa, možno vo vzťahu k ním hodnotiť ako spôsobenie škody, alebo ako bezdôvodne obohatenie. Prvoinštančný i odvolací súd vyriešil túto otázku tak, že zo strany žalovaného (obhospodarovateľa lesa) vo vzťahu k žalobcovi (spoluvlastníkovi pozemku, ktorý je súčasťou obhospodarovaného lesa) ide o zodpovednostný vzťah, a teda že na strane žalovaného (obhospodarovateľa lesa) vznikla povinnosť nahradiť žalobcovi (spoluvlastníkovi pozemku, ktorý je súčasťou obhospodarovaného lesa) škodu. Dovolateľ s riešením tejto právnej otázky uvedeným spôsobom nesúhlasil a vyslovil názor, že v tomto prípade môže ísť na jeho strane nanajvýš o bezdôvodného obohatenie.

23. Z obsahu odôvodnenia rozhodnutia prvoinštančného súdu i odvolacieho súdu vyplýva, že z hľadiska právneho posúdenia uplatňovaného nároku vychádzali striktne z formálneho označenia žaloby (o náhradu škody), čo de facto explicitne potvrdil odvolací súd v odseku 37 odôvodnenia rozhodnutia. Dovolací súd však v tejto súvislosti poznamenáva, že v rozhodnutí sp. zn. 5 Cdo 196/2009 z 22. septembra 2010 konštatoval, že „občianske súdne konanie je ovládané zásadou iura novit curia (súd pozná právo), účastníci konania nie sú povinní uplatnený nárok kvalifikovať, pretože právna kvalifikácia je vecou súdu. Súd skúma, či tvrdené skutočnosti možno podriaďiť pod hypotézu niektorej právnej normy tak, aby z dispozície tejto právnej normy bolo možné vyvodiť plnenie.“ V rozhodnutí sp. zn. 5 Cdo 385/2012 zo 6. februára 2013 dovolací súd dôvodil, že „ak súd rozhoduje o peňažnom plnení, ktoré vychádza zo skutkových tvrdení, ktoré umožňujú posúdiť nárok po právnej stránke aj podľa iných noriem, ako je žalobcom navrhované, je povinnosťou súdu uplatnený nárok takto posúdiť bez ohľadu na

to, či v žalobe právny dôvod požadovaného plnenia je alebo nie je uvedený, alebo je uvedený nesprávne“. Napokon v rozhodnutí 4 MCdo 15/2010 z 27. júla 2011 dovolací súd uzavrel, že „nie je porušením zásady viazanosti súdu petitom, ak súd inak právne kvalifikuje skutok, ktorý bol predmetom konania. Právna kvalifikácia je vždy vecou súdu v zmysle zásady iura novit curia, preto právna kvalifikácia ani nie je obligatórnou náležitosťou žaloby.“

24. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

25. Dovolací súd zastáva rovnaký názor, aký je prezentovaný vo vyššie uvedených rozhodnutiach, a to, že strany konania nie sú povinné uplatnený nárok a ani obranu proti nemu právne kvalifikovať, pretože právna kvalifikácia je vecou súdu. Musia ale uviesť rozhodné skutočnosti, ktoré umožnia súdu, aby uplatnený nárok alebo obranu proti nemu právne kvalifikoval. Súd tak skúma, či tvrdené skutočnosti možno podriadiť pod hypotézu niektorej právnej normy tak, aby z dispozície tejto právnej normy bolo možné vyvodiť plnenie. Ak strana uvedie rozhodujúce skutočnosti, z ktorých vyvodzuje tvrdený nárok, ale s týmito skutočnosťami spája nesprávne právne následky, nie je súd viazaný právnym názorom strany sporu a je povinný posúdiť vec podľa tých právnych noriem, ktoré na tvrdený a súdom zistený skutkový stav dopadajú. Súd teda nie je viazaný právnou kvalifikáciou, ale len skutkovým vymedzením v žalobe a musí si vyriešiť aj prípadnú konkurenciu (súbehu) právnych nárokov a spomedzi viacerých vybrať správnu právnu normu.

26. Žalobca vo svojej žalobe (č.l. 2 spisu) ako rozhodujúce skutočnosti uviedol, že je podielovým spoluvlastníkom predmetného pozemku, ktorý je súčasťou žalovaným obhospodarovaného lesa a žalovaný (ako obhospodarovateľa lesa) na základe súhlasu odborného lesného hospodára uskutočnil v lese, teda i na pozemku žalobcu výrub stromov v hodnote 1.357,52 Eur. I napriek takto vymedzenému skutkovému stavu, súd prvej inštancie i odvolací súd pristúpil k právnemu posúdeniu uplatňovaného nároku striktne z formálneho označenia žaloby - o náhradu škody, a v zmysle vyššie uvedenej neviazanosti v žalobe uplatnenou právnou kvalifikáciou sa vecne nezaoberali otázkou, či uplatňovaný nárok nie je dôvodný z titulu bezdôvodného obohatenia. Výsledkom tohto formálneho postupu je medzitýmne rozhodnutie, a to, že základ nároku žalobcu proti žalovanému na náhradu škody je opodstatnený. Dovolací súd však uvádza, že i pri rozhodovaní o nároku na náhradu škody a teda logicky o základe nároku na náhradu škody je povinnosťou súdu zaoberať sa existenciou predpokladov zodpovednosti za škodu. V tomto prípade z odôvodnenia rozhodnutia prvoinštančného súdu, ale i z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu nie je zrejmé, akým spôsobom sa vysporiadali s otázkou existencii jednotlivých predpokladov zodpovednosti za škodu. Odvolací súd sa stručne zmienil len o jednom z predpokladov zodpovednosti za škodu, keď (v odseku 35 odôvodnenia rozhodnutia) stručne poznamenal, že protiprávnym konaním žalovaného bolo prisvojenie si drevnej hmoty. Okrem toho, ak prvoinštančný i odvolací súd dospeli k záveru, že uplatňovaný nárok je potrebné posudzovať ako nárok uplatnený z titulu zodpovednosti za škodu, mali s ohľadom na v konaní prezentované skutočnosti (tvrdená kalamitná situácia vyžadujúca odbornou autoritou odsúhlasený výrub stromov v predmetnom lesnom poraste, ktorého súčasťou je aj pozemok žalobcu) náležite skúmať, či za tohto stavu vôbec prichádza do úvahy porušenie právnej povinnosti, prípadne, či nejde o niektorú z okolností vylučujúcu zodpovednosť za škodu, čo však neurobili. Z uvedeného dôvodu je preto rozhodnutie prvoinštančného i odvolacieho súdu nepreskúmateľné.

27. Z hľadiska hospodárnosti konania (čl. 17 Základných princípov Civilného sporového poriadku) dovolací súd vyslovuje názor, že v prípade obhospodarovateľa, ktorý v súlade s osobitným zákonom (zák. č. 326/2005 Z.z. o lesoch) odborne obhospodaruje les, ktorého súčasťou je aj pozemok vo vlastníctve fyzických osôb, s ktorými nemá aktuálne uzatvorený žiadny právny vzťah, v prípade ak na odborne obhospodarovanom lesnom pozemku prevedie v dôsledku kôrovcevej kalamity na základe povolenia alebo odsúhlasenia odbornou autoritou ťažbu dreva a alikvôtnu časť vyťaženej drevnej hmoty

alebo finančného výťažku z nej následne neposkytne vlastníkom pozemku, ktorý je súčasťou obhospodarovaneého lesa, možno vo vzťahu obhospodarovateľa k ním hodnotiť ako bezdôvodne obohatenie.

28. Z uvedených dôvodov preto dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

29. V novom rozhodnutí odvolací súd rozhodne znova o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

30. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.